

گفت‌وگو

گفت‌وگو با محمد رحمانی نویسنده‌ای که جایزه کتاب سال و جایزه مستندنگاری جلال را از آن خود کرد

۱۰۰۰ صفحه اعتراف

محمد حسین طارمی
خبرنگار و نویسنده

محمد رحمانی، برگزیده شانزدهمین دوره جایزه ادبی جلال آل احمد در بخش مستندنگاری و جایزه کتاب سال گفت: در این کتاب با استفاده از منابع متعدد مرتبط با سازمان مجاهدین خلق، به روایت‌هایی از سازمان پرداخته است و برخلاف پیش‌بینی بسیاری که می‌گفتند کتاب هزار صفحه‌ای آن هم در مورد بخشی از تاریخچه یک سازمان مخاطب نخواهد داشت، الان چاپ چهارم کتاب هم انجام شده است.

سازمان مجاهدین خلق، به مرور اعترافات وحید افراخته، از اعضای مرکزی این سازمان پرداخته است. اعترافات افراخته از نظر کمی و کیفی بی‌مانند است و می‌توان ادعا کرد که بعد از ضربه شهریور ۱۳۵۰ ساواک، بزرگترین ضربه به نیروهای سازمان مجاهدین خلق، به واسطه اعترافات افراخته وارد شد. آنچه اعترافات افراخته را حائز اهمیت می‌کند، جایگاه مهم سازمانی و تسلط وی بر وقایع درون سازمانی به عنوان یکی از اعضای مرکزیت سازمان مجاهدین خلق است.

آیین اختتامیه شانزدهمین دوره جایزه ادبی جلال آل احمد با حضور محمد مهدی اسماعیلی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، یاسر احمدوند معاون فرهنگی وزیر ارشاد، علی رضائی مدیرعامل خانه کتاب و ادبیات و جمعی از اصحاب قلم در تالار وحدت تهران در ۶ دی ماه سال جاری برگزار شد. جایزه ادبی جلال آل احمد یک جایزه ادبی دولتی است که به منظور معرفی آثار برگزیده ادبیات داستانی در ایران پایه‌گذاری شده است. این جایزه به نام جلال آل احمد نویسنده مشهور ایرانی نامگذاری شده است و با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی در سال ۱۳۸۷ نخستین دوره خود را در

به دلیل ناکافی دانستن تفسیر رسمی از دین، با ایجاد گروه‌های بحث، به تدوین ایدئولوژی دینی و سیاسی خود پرداختند و کوشیدند تا متونی را تدوین کنند که بتواند به عنوان متن آموزشی در سازمان مورد استفاده قرار گیرد. همین جابود که سنگ‌های نخستین بزرگترین سازمان تروریستی تاریخ ایران گذاشته شد.

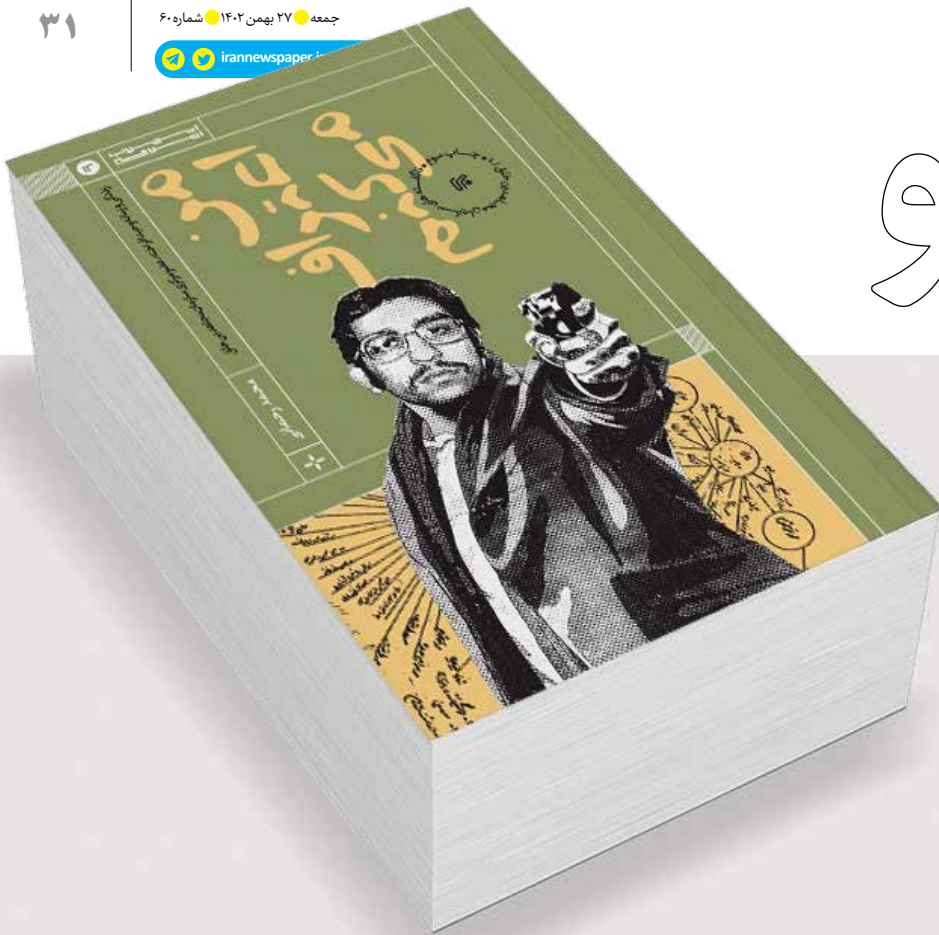
بعد از گذشت سال‌های طولانی و تغییرات اساسی که پس از دستگیری اعضای اصلی در سازمان شکل گرفت، تقی شهرام در سال ۱۳۵۴ به دنبال تغییر ایدئولوژی سازمان بود که قبل‌تر از آن شهید بهشتی بر اساس برخی دیالکتیک‌ها متوجه این تغییر شده بود.

ارزنجاری که در صورت علنی شدن تغییرات امکان از دست دادن تأمین مالی بازاربان را داشتند، به همین منظور در پی پنهان کردن آن بودند اما در زمان دستگیری وحید افراخته توسط رژیم پهلوی، فاش شد که سازمان قصد داشت برنامه ترور آیت‌الله بهشتی را رقم بزند؛ البته با دستگیری‌هایی که در سال ۵۴ از سوی رژیم شاه صورت گرفت، تمامی اعضا و شاخه سازمان از هم پاشید و این اقدام ناکام ماند. کتاب «من اعتراف می‌کنم» که به تحلیل سازمان مجاهدین با تمرکز بر زندگی وحید افراخته می‌پردازد، اثری متفاوت درباره حیات سازمان مجاهدین در دوره پیش از پیروزی انقلاب اسلامی است. محمد رحمانی، در این کتاب با استفاده از اسناد و منابع متعدد مرتبط با

چند نفر از شاگردان جوان مهندس مهدی بازاربان که عمدتاً از طیف دانشجو بودند، در دهه ۳۰ شمسی در نهضت مقاومت ملی و سپس در نهضت آزادی تجربه سیاسی اندوخته بودند، در سال ۱۳۴۴ سازمان مجاهدین خلق را پایه‌گذاری کردند.

پدید آمدن فضای جدید در فرهنگ سیاسی نسلی که طی تحولات ۱۳۳۹ تا ۱۳۴۳ بالیده بود، می‌توانست پدید آمدن جریان‌هایی مانند مجاهدین را توجیه کند. بیشتر این افراد از اعضای اسمپات‌های نهضت آزادی بودند که بتدریج از مشی سیاسی آنان روی گردان شده و چاره را در مبارزه مسلحانه بر ضد شاه جست‌وجو کردند.

آنچه در جریان قیام پانزدهم خرداد پیش آمده بود، در ایجاد نوعی مبارزه قهرآمیز کاملاً مؤثر بود و دقیقاً همین امر سبب شد تا گروه‌هایی مانند مؤتلفه، حزب ملل و سازمان مجاهدین استراتژی جدیدی را در پیش گیرند. به عبارت دیگر، پیدایش این گروه به لحاظ سیاسی، معلول برخورد‌های خشن حکومت شاه با مخالفان در جریان رویدادهای نهضت اسلامی است که در رویارویی با آن، پاسخ‌ها و روش‌های سیاسی نهضت آزادی، در نگاه آنان، پاسخ‌های معقول و راه‌گشا به حساب نمی‌آمد. عامل مؤثر دیگر در رویکرد جدید این گروه، تأثیرپذیری از جنبش‌های انقلابی - مارکسیستی معاصر بود. فعالیت گروهی آنان به طور رسمی از شهریور سال ۴۴ آغاز شد و مؤسسان در قدم نخست،

زندگی وحید افراخته است و بیش از سه سال نگارش این کتاب طول کشیده است. این کتاب مجموعه‌ای از اسناد، گفت‌وگوها، تحلیل‌ها و روایاتی در رابطه با سازمان مجاهدین خلق است و نقش محوری در کتاب دارد. مادر این کتاب به وحید افراخته نزدیک می‌شویم و همچنین به زاویه نگاه او و شخصیت‌هایی که او با آنها همراه بوده است می‌پردازیم. وحید افراخته عضویت مرکزی سازمان را بر عهده داشت و اطلاعات زیادی در دست داشته است.

در این میان کتاب به خرده روایت‌ها و روایت‌های مختلف از تعامل‌های امنیتی، چریکی، ترور، تعاملات انسانی همچون عشق و علاقه و تحولاتی را که در آن دهه رخ می‌دهد حتی وقایع اجتماعی و سیاسی نیز پرداخته و مورد توجه خود قرار داده است.

سعی کردیم در این کتاب اسناد و گفت‌وگوها به صورت خسته کننده پشت سرهم نباشد و یک روایت روان برای مخاطب داشته باشد. به علت اینکه سال‌ها در مطبوعات قلم زده‌ام، نوع نگارش و گزارش نویسی ما پر از میان تیرهای متفاوت و متنوع بوده تا خواننده را با جریان کتاب همراه کرده و بتواند با جذابیت مطلب را بخواند.

بر خلاف آنچه فکری کردیم که شاید یک کتاب ۱۰۰۰ صفحه‌ای با استقبال مواجه نشود، اما این کتاب تا به الان در چهار نوبت به چاپ رسیده است و تمام خریداران افراد حقیقی بودند که خودشان کتاب را تهیه کرده‌اند و این کتاب تا به امروز فروش سازمانی به نهادهای مختلف نداشته است. این نوع خرید و استقبال به نظر من یک موفقیت بزرگ در این ژانر و سبک کتاب محسوب می‌شود.

سالروز تولد آل احمد آغاز کرد. کتاب «من اعتراف می‌کنم» تألیف محمد رحمانی برگزیده شانزدهمین دوره جایزه ادبی جلال آل احمد در بخش مستندنگاری شد و جایزه ۴۰۰ میلیون تومانی را به خانه برد. کتاب «من اعتراف می‌کنم: زندگی و زمانه وحید افراخته»، که در ۹۶۰ صفحه به کوشش انتشارات «ایران» منتشر شده است. این کتاب به ناگفته‌هایی خواندنی از سازمان مجاهدین خلق پرداخته و در فاصله کوتاه به چاپ‌های بعدی رسید و با توجه به اینکه اعترافات گسترده «افراخته» فراتر از اطلاعات صرفاً امنیتی و شرح عملیات و تاکتیک‌های چریکی است و شامل طیف گسترده‌ای از تحلیل‌های متنوع در حوزه جامعه‌شناختی گروه‌های معتقد به مبارزه مسلحانه می‌شود، می‌توان گفت که این اعترافات برای پژوهشگران حوزه تاریخ، علوم سیاسی و سایر علوم مرتبط، خواندنی و راهگشاست. آنچه در ادامه می‌آید مشروح گفت‌وگوی خبرنگار «ایران جمعه» با محمد رحمانی، نویسنده کتاب «من اعتراف می‌کنم» و برگزیده شانزدهمین دوره جایزه ادبی جلال آل احمد در بخش مستندنگاری، در خصوص کتاب و سبک مستندنگاری است.

«من اعتراف می‌کنم» کتابی که مخاطبان را خسته نمی‌کند

کتاب «من اعتراف می‌کنم» تا به الان چند مرحله به چاپ رسیده است، تعداد صفحات و نوع نگارش این کتاب به چه شکل است؟ کتاب تقریباً ۱۰۰۰ صفحه‌ای نگارش شده است و حول محور

ایرج مصداقی
تاریخ‌نگار سازمان مجاهدین خلق که اپوزیسیون جمهوری اسلامی است، با اشاره به این کتاب در مصاحبه‌ای تلویزیونی گفت: من بعد از ۵۰ سال تازه متوجه شده‌ام که فلان اتفاق در سازمان رقم خورده است